

CRISTOVÃO TEZZA

EL FILL ETERN

Traduïdes del brasiler
per Josep Domènech Ponsatí

CLUB EDITOR
BARCELONA

© 2009, Cristovão Tezza
All rights reserved.

1ª edició: febrer del 2009
© de la traducció: Josep Domènech Ponsatí
© d'aquesta edició: Club Editor 1984, s. l.
Carrer Pujades, 74-80 - 08005 Barcelona

isbn: 978-84-7329-137-8
Dipòsit legal: B. 488-2009

Fotocomposició: Víctor Igual
Imprès a A & M

Tots els drets reservats
Prohibida tota forma de còpia

*Volem dir la veritat i, tanmateix, no diem la veritat.
Descrivim una cosa procurant ser fidels a la veritat i
tanmateix el que descrivim és una altra cosa que no és
la veritat.*

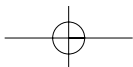
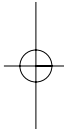
THOMAS BERNARD

*Un fill és com un mirall on es reflecteix el pare, i, per
al fill, el pare és, al seu torn, un mirall on reflectir-se
en el futur.*

SØREN KIERKEGAARD

Per a l'Ana

—Em sembla que serà avui —ha dit ella—. Ara —ha afegit amb veu més forta, i li ha tocat el braç, perquè ell és un home distret.

Sí, distret, ¿per què no? Algú que potser està de pas. Algú que, als vint-i-vuit anys, encara no ha començat a viure. De fet, excepte un ventall d'inquietuds felices, ell no té res ni és ben bé res. I aquest no res escorredís, aquesta alegria excessiva, de vegades ofensiva, s'ha vist davant de la dona embarassada gairebé com si tot just ara entengués la cosa: un fill. Ve un dia que la cosa arriba, riu ell, expansiu. ¡Som-hi, doncs!

La dona que el mantenia, en tots els sentits, des de feia quatre anys, ara s'aguanta en ell mentre esperen l'ascensor, a mitjanit. Està pàl·lida. Les contraccions. La bossa, ha dit ella, o alguna cosa així. Ell no pensa en res. En matèria de novetats, demà serà tan nou com el fill. Però cal fer-hi broma. Abans de sortir s'ha recordat de la petaca de whisky, que s'ha posat a la butxaca; a l'altra hi ha els cigarrets. Una historieta: el ninot fuma un cigarret rere l'altre a la sala d'espera fins que la infermera, el metge, algú li ensenya un paquet i li diu una cosa molt divertida, i riem. Sí, té la seva gràcia, aquesta espera. És un paper que representem, el pare angoixat, la mare feliç, la criatura que plora, el metge que somriu, la silueta desconeguda que sorgeix del no-res i ens felicita, el vertigen d'un temps que s'accelera fins a convertir-se en desesperació, tot plegat gira veloç i inapel·lable al voltant d'un nadó, i només s'atura al cap dels anys —de vegades mai. Hi ha tot un escenari muntat per representar aquest paper, i a dalt se t'ha de veure feliç. També cofoi. Ell mereixerà respecte. Hi ha un diccionari complet de frases per al naixement. En certa mane-

ra (ara ell engega l'escarabat groc, no es diuen res però noten alguna cosa bona en l'ambient, i procura de no rascar el parafrang amb la columna, com ja li ha passat dos cops) ell també està naixent ara: li ha agradat aquesta imatge més o menys edificant. Tot i que continua no sent on és: aquesta és la sensació permanent, per això fuma tant, la màquina inescotable que li demana gas. És un terreny abonat per a les idees: trepitjant-lo no tenim res, només l'expectativa d'un futur vague i mal dissenyat. Però jo tampoc no tinc res, dirà ell, en una mena de competició metafísica. Ni casa, ni feina, ni pau. Bé, un fill. I, sempre de broma, s'ha vist panxut, sever, treballant per fi en alguna cosa sòlida, una fotografia publicitària de la família congelada a la paret. No: ell es troba en un altre replà de la vida. Ell és un predestinat a la literatura, algú de necessàriament superior, un ésser per al qual les regles de joc són unes altres. Res d'ostentós: la veritable superioritat és discreta, tolerant i somrient. Ell viu al marge, això és tot. No és pas ressentiment, perquè encara no està prou madur per al ressentiment, aquesta força que pot col·locar-nos quan sigui, ens agradi o no, al lloc que ens pertoca. Potser l'inici d'aquesta contraforça (tot i que és incapaç de saber-ho, de tan a prop que es troba de l'instant present) és el fet que mai no ha pogut viure de la seva feina. De la seva feina verdadera. Una tensió que quasi sempre s'escapa pel somriure, l'única vàlvula d'escapament que té.

Al taulell de l'hospital, la noia, amable, li demana un xec com a garantia, i les coses passen massa de pressa, perquè algú se li emporta la dona. Sí, sí, la bossa s'ha trencat, sent que diuen mentre resol els tràmits, i un cop més té dificultats per omplir l'espai de la professió, està a punt de dir «qui té una professió és la meua dona. Jo...» Encara troba temps per dir alguna cosa, la dona també, però l'afectivitat es transforma, sota ulls aliens, en solemnitat. Alguna cosa més gran, sembla, està passant, una espècie de teatre es dibuixa en l'aire, som massa delicats per al naixement i cal disfressar tots els perills d'aquesta vida, com si algú (la imatge és absurda) se li endu-

gués la dona cap a la mort i això fos completament normal. Li torna l'horror que sent davant dels hospitals, dels edificis públics, de les institucions solemnes, de les columnes, *balls*, taquilles, voltes, cues, davant de tanta estupidesa granítica: la gramàtica de la burocràcia també es repeteix allà, que és un espai petit i privat. Més tard, es veu en una sala davant de la seva dona, ajaguda a la llitera, que, pàl·lida, li somriu, i es toquen les mans, tímids, gairebé com qui comet una transgressió. El llençol és blau. Hi ha una asèpsia en tot, una absència total d'objectes, els passos ressonen com en una església, i torna a viure l'angoixa de la falsedat, hi ha un error primigeni en algun lloc, que no aconsegueix localitzar, però al cap de poc ja no hi pensa més. Els segons s'escolen.

Diuen alguna cosa que ell no pot sentir, i amb l'espera perd la noció del temps. ¿Quina hora és? Ben entrada la nit. Ara està sol en un passadís al costat d'una rampa buida i enfront d'una porta basculant amb un vidre circular al centre de cada batent, per on de vegades espia però sense veure-hi gens. No pensa en res, i si pensés potser diria: estic com he estat sempre, tot sol. Ha encès un cigarret, feliç; i això és bo. Ha fet un glop del whisky que s'ha tret de la butxaca, és la comèdia que toca. Mentrestant, les coses van bé: no pensa en el fill, pensa en ell, i això inclou la totalitat de la seva vida, dona, fill, literatura, futur. Sap que, de fet, no ha escrit res de realment bo. Un munt de poemes dolents, dels tretze anys fins tot just el mes passat: «El fill de la primavera». La poesia l'arrossega sense pietat cap al *kitsch*, l'estira pels cabells, però cal dir alguna cosa sobre el que està passant, i no sap exactament què està passant. Té la vaga sensació que les coses sortiran bé, perquè són fruit del desig; i qui es troba al marge, arrisca. O bé està encaixat en la subvida del sistema, tota aquesta merda, està a punt d'exclamar, mentre fa un altre glop de whisky i encén un altre cigarret. Als vint-i-vuit anys no ha acabat encara la carrera de Lletres, que menysprea, llegeix caòticament i escriu textos que omplen el calaix fins a dalt de tot. Un ganxo atàvic encara el lliga a la nostàlgia d'una comunitat de teatre,

que freqüenta un cop l'any, per dependència antiga al guru de la infància, i ha de fer acrobàcies per ajustar el rellotge d'avui a la fantasmagoria d'un temps extingit. Cadell ressagat dels anys 70, impregnat de la supèrbia dels marges més marginals, va cercant per intuïció una sortida. És difícil renèixer, dirà al cap d'uns anys, amb el cap més fred. Mentrestant, fa classes particulars de redacció i corregeix convençut tesis i dissertacions de doctorat sobre qualsevol tema. La gramàtica és una abstracció que ho accepta tot. Ha deixat per inútil el fet de ser rellotger, o potser li n'ha fet desistir la mateixa professió: un dinosaure medieval. Si com a mínim tingués la satisfacció de vendre rellotges, rere el taulell. Però no: va triar reparar-ne, la fascinació infantil dels mecanismes i la delicadesa inútil del treball manual. I, amb tot, se sent un optimista, somriu, veient-se des de dalt, com en una historieta, ara una figura real. Sol al passadís, fa un altre glop de whisky i comença a venir-li l'eufòria del pare que neix. Les coses encaixen. Una estampa publicitària, i li fa gràcia la paradoxa: gairebé com si el simple fet de tenir un fill significués el definitiu sacrifici al sistema, però això ja no és necessàriament dolent, sempre que estiguem *sencers*, siguem *autèntics*, *veritables* —encara li agradaven aquestes paraules altisonants, la mitologia dels poders de la puresa natural contra els dracs de l'artifici. Ja comença a desconfiar d'aquestes totalitats retòriques, però no té prou valor per trencar-hi: en realitat, mai no s'ha deslliurat completament d'aquest imaginari, que en el fons de l'ànima significa anar amb compte i guardar reserves per a tots els moments de la vida, que no et devori el poder violent i inescotable del tòpic i de la impersonalitat. Cal que «la veritat» surti de la retòrica i es transformi en inquietud permanent, una breu utopia, una llúissor als ulls.

Com ara: ha fet un altre glop de whisky, a punt d'entrar en el terreny de l'eufòria. Volia crear la solemnitat d'aquell moment, una solemnitat per a consum propi, íntim, intransferible. Com el director d'una obra de teatre que indica a l'actor els detalls de l'escena: seu així, mou-te fins allà, somriu. Fixa't

com treus el cigarret del paquet, assegut tot sol en aquest banc pintat de blau, mentre esperes l'arribada del fill. Creua les cames. Pensa: no has volgut veure el part. Ara comença a posar-se de moda que els pares vegin com neixen els fills —una participació quasi religiosa. Tot sembla que s'està tornant religiós. Però tu no ho has volgut, es diu a si mateix. És que el meu món és mental, diria potser si fos més vell. Un fill és la idea d'un fill; una dona és la idea d'una dona. De vegades, les coses coincideixen amb la idea que ens en fem; de vegades, no. Gairebé mai, però aleshores el temps ja ha passat, i llavors ens ocupem de coses noves, que encaixen en una altra família d'idees. No ha volgut ni saber si serà un nen o una nena: la taca pesada de l'ecografia, aquell fantasma primitiu que es projecta en una pantalla fosca, i que es belluga en la foscor i amb l'escalfor, no s'ha traduït en sexe, tan sols en ésser. Ens estimem més no saber-ho, van dir al metge. Tot va bé, sembla, és el que importa.

Aquí té per fi la sensació d'un temps aturat, suspens. En aquest silenci il·luminat, en què petits sorolls llunyans —passos, una porta que es tanca, alguna veu baixa— tenen la solennitat d'un breu ressò, imagina el canvi de la seva vida i intenta anticipar alguna rutina, perquè les coses no canviïn gaire. Té energia de sobres per quedar-se dies i dies dormint malament, beure cervesa en les pauses, fer-se un tip de fumar, petar-se de riure i explicar històries mentre la dona es recupera. Ara serà un pare, i això sempre dignifica la biografia. Serà un pare excel·lent, n'està segur: farà del seu fill el centre d'atenció del seu món. Ja li té a punt una cosmogonia sencera. Ha recordat alguns dels versos d'«El fill de la primavera» —la professora amiga els publicarà a la *Revista de Letras*. Sí, els versos són bonics, ha somiat ell. El poeta és un bon conseller. Fes això, sigues així, respira aquest aire, mira el món —les metàfores, una per una, evoquen la bondat humana. Com un Kipling de poble, se sent impregnat d'humanisme. El fill serà la prova definitiva de les meves qualitats, està a punt de dir en veu alta, en el silenci d'aquest passadís final, pocs minuts

abans de la seva nova vida. És com si l'esperit comunitari religiós que floreix secretament a l'ànima del país, tot el somni de les utopies naturals, es concentrés en el seu irracionalisme suau, en la transcendència etèria, la pau celestial dels anyells de Déu reviscuts ara sense fronteres, rituals o llibres de text —tot s'hi val, ¡oh Senyor!—, com si trobés també en el poeta marginal, potser sobretot en ell, el seu refugi. El projecte irracional: cabells llargs, sandàlies franciscanes, les portes de la percepció, vida natural, sexe lliure, tots som autèntics. Sí, calia un contrapès, o el sistema ens mataria a tots plegats, com diverses vegades ens ha matat. Hi ha un desajust en aquesta iniciativa que figura que és personal, però això encara no ho sap, lliurat a l'atzar d'una vida repatàniament provisional; la meua vida no ha començat encara, sol dir, com qui es defensa de la pròpia incompetència —tants anys dedicats a... ¿a què, realment? A les lletres, a la poesia, a la vida alternativa, a la creació, a alguna cosa més gran que ell no sap ben bé el que és, ¡tants anys i cap resultat! Quedar-se sol és una bona defensa. Vivint en una ciutat amb genis agressius a cada cantonada, contempla la migradesa dels seus contes, finalment publicats, en els quals troba defectes cada vegada que obre una pàgina. La novella juvenil distribuïda a tot el país s'acabarà amb la primera edició, per sempre més, després d'una picabaralla idiota amb l'editor de São Paulo, al cap d'uns mesos. «Cal suprimir aquest paràgraf en la segona edició perquè les mestres de poble es queixen.» Va oblidar-se del llibre.

No ho sap encara, però ja nota que allò no és la seva literatura. Fa tres mesos que ha acabat *El terrorista líric*, i sembla que alguna cosa millor comença a partir d'aquí, encara informe. Algú que malda per deslliurar-se de la influència del guru, i intenta sortir del món dels missatges i dirigir-se cap al de la percepció, amb la fredor del seny. Ja no és un poeta. Ha perdut per sempre el sentiment del sublim, que, encara que soni envellit, és el combustible necessari per escriure poesia. No n'hi ha prou amb la idea del sublim, ho comença a entreveure —amb ella arribem tan sols a un simulacre de poesia.

Cal tenir força i pit per apropiari-te el llenguatge del món sense caure en el ridícul. Hi ha alguna cosa incompatible entre la poesia i jo, es diu a la defensiva: assumir la poesia, sembla, és assumir una religió, i ell, des de sempre, és algú completament desproveït de sentiment religiós. Un ésser que es mou en el desert, escriuria potser, amb una certa pompa, per definir la pròpia solitud. La solitud com un projecte, no pas com una tristesa. Encara no he aconseguit estar sol, conclou, amb una punta d'angoixa —i ara (mira cap a la porta basculant, d'esma) mai més. Fa poc que ha començat a escriure una altra novel·la, *Assaig de la passió*, en què —s'imagina— passarà en net la seva vida. I la dels altres, amb la llengua de la sàtira. No se salvarà ningú. Ja en té tres capítols acabats. És un llibre alegre, suposa. Necessito *començar*, d'una vegada, es diu a si mateix, i només escrivint sabrà qui coi és. Així ho espera. Són massa coses per organitzar, però potser justament per això se sent bé, feliç, ple de projectes.

De sobte, el metge —per qui mai no ha sentit simpatia i de qui no n'espera tampoc— empeny la porta basculant, com sempre sense somriure. Cap novetat en l'absència del somriure, d'aquí que, com a pare novell que és, ocultant amb prou feines la petaca de whisky, no s'hagi immutat gens ni mica. L'home s'ha tret els guants verds de les mans, com qui acaba una feina desagradable —per algun motiu ha estat aquesta la imatge absurda, segurament falsa, que li ha quedat d'aquell moment.

—¿Ha anat tot bé? —pregunta per preguntar: el cap ja el té en el mes que ve, set mesos després, un any i tres mesos, cinc anys davant seu, el fill que creix, patat a ell.

—És un nen. —Tampoc cap sorpresa: *estava convençut que seria el fill de la primavera*, hauria dit si hagués parlat.— La mare es troba molt bé.

I se n'ha anat per on havia vingut.

S'ha adormit, o ha estat a punt d'adormir-se, en un sofà vermell al costat del llit de l'hospital, on han dut la seva dona en algun moment de la matinada. La criatura és a la unitat de nounats, una mena de gàbia asèptica, que l'ha fet pensar en l'Admirable món nou: tots aquells nadons l'un al costat de l'altre, darrere d'una protecció de vidre, etiquetats i registrats per a l'entrada al món, tots idèntics, embolcallats amb la mateixa roba de color verd, tots més o menys lletjos, tots arrugats, ensurts que respiren, tots immòbils, d'una fragilitat absurda, tots *tabula rasa*, cadascun d'ells només un breu potencial, ara condemnats per sempre més al Brasil, i a la llengua portuguesa, que els deixarà en préstec les paraules amb què un dia intentaran dir qui eren, al capdavall, i per qui són aquí, si és que una pregunta així pot tenir cap sentit.

¿Quin és exactament el seu fill? —aquell d'allà, li ha ensenyat la infermera, sol·lícita, i ell ha somrigut davant la criatura immòbil, buscant-hi un punt de convergència. Alguna cosa de fora que el toqués de sobte, com el dit d'un àngel. Però no, ha somrigut, invencible: cal crear aquest punt, no cau del cel. Una criatura és la idea d'una criatura, i la idea que en tenia era molt bona. Un bon començament. Però aquella presència és també un naixement a l'inrevés —perquè ara, s'imagina potser, expulsat del paradís, sóc a l'altra banda del vidre: ja no em trobo en un bressol esplèndid, ja no sóc jo el que hi ha allà, i ha rigut, quasi borratxo, l'ampolla buida, embriagat pels cigarrets que no ha parat de fumar, en aquells temps tolerants. Com qui, prosaicament, només perd un privilegi: el de la llibertat. Que és una paraula que, si bé vista objectivament vol dir moltes coses (ser a dins de la presó, ser a fora de

la presó, per exemple; poder-ho dir i escriure-ho tot i no poder dir ni escriure res, un altre exemple pràctic —el Brasil es troba en els minuts finals d'una dictadura), subjectivament, en un altre àmbit, ens dóna el poder de la il·lusió. De vegades n'hi ha ben bé prou. *Lliure* significa *sol*. esclar: hi ha la seva dona, per qui sent una nítida però insospitada passió (no ha estat mai precoç), però al mateix temps ha de parar molt d'esment en si mateix, ajuntar aquells trossets informes de la inseguretat, un noi tan desgraciadament incomplet, si t'hi fixes bé, cosa que ell només podrà fer al cap d'uns anys; hi ha la seva dona, però no van néixer junts. Es poden separar i l'ordre del món es mantindrà igual. Però el fill és un altre naixement: no se'n pot pas separar. Totes les paraules que el nou pare ha rebut al llarg de la vida li han creat aquesta esclavitud consentida, aquest breu però poderós imperatiu ètic que es fa al voltant de tan poca cosa: ¿qui és la criatura que hi ha allà? ¿Què tenim en comú? ¿Què he triat, al final? ¿Com conciliar la idea bàsica de llibertat individual, que mou la fantàstica roda d'Occident —declama—, amb el salvatgisme de la natura en brut, que per una successió inextricable d'atzars m'ha dut ara aquesta criatura? El mateix Rousseau va abandonar els seus fills, recorda, i se n'alegra. És molt millor l'Admirable món nou, aquella asèpsia del naixement sense dolors ni pares. Vivim enganxats, però en comptes de sentir fàstic de la imatge —la invencible viscositat de les relacions humanes—, somriu davant d'aquell petit genoll embolcallat que respira a l'altre costat del vidre: això sembla bo i bonic, el fill de la primavera. Es grava la data a la memòria: la matinada del dia 3 de novembre de 1980.

Al final s'ha despertat d'aquella nit intranquil·la però feliç (¿o havien estat només uns quants minuts?), i una bona sensació de gravetat es feia seus els gestos ressacosos d'una mena de renaixement. O de desplaçament, ha pensat, gairebé físic —ara ja no hi era, al seu lloc de sempre. No hi seria mai més, ha decidit, sempre a punt per a les conclusions extremes i altisonants, bones per a l'escenari; un desplaçament definitiu, permanent, ineluctable. I això és bo, ha conclòs. Paraules. ¿Quina hora era? La seva dona semblava dormir en aquell llit que recordava més un altar, un giny de palanques. Es passarà la vida fascinat pels artefactes —és rellocter. Triga un minut a descobrir com funciona: una maneta al davant, com la d'un Ford T, que fa girar. Una infermera entra i surt —no hi ha gaires somriures, però és així realment com funciona la màquina, amb exacta eficiència. S'acosta, tímid, a la seva dona, que ja té els ulls oberts i tranquils, i tem que ella esperi alguna efusió sentimental o amorosa, cosa que sempre el fa sentir incòmode, a la defensiva. Sempre li ha costat força tot el que té a veure amb l'afecte. S'estima més la suavitat de l'humor que el ridícul de l'amor, però de tot això encara no en sap res, les cames li fan figa de tant que li pesa l'ànima.

La mà de la seva dona és calenta.

—¿Et trobes bé?

—Sí —diu ella—. Però encara em fa mal tot. ¿Ha vingut, el metge?

—No.

El naixement és una brutalitat natural, l'expulsió obscena de la criatura, l'esfondrament físic de la mare fins al darrer límit de la resistència, el pes i la fragilitat de la carn viva, la sang

—es crea tot un món de signes per ocultar la cosa en si, rústega com una caverna fosca.

—¿Has trucat a la família? —i ella ha somrigut per primera vegada.

La família. La família és un horror, però un horror necessari —o inevitable, que és el mateix. Ara tindrè la meua, pensa. S'han acabat les discussions. Només àrabs i jueus poden viure en guerra tota la vida, li fa gràcia l'acudit que li ha vingut al cap, està a punt d'explicar-lo a la seva dona però ho deixa córrer.

—Ara els trucaré. ¿Quina hora és? —com si ella ho pogués saber.

Quan surt al passadís descobreix que ja han penjat a la porta un nino de color blau, i pensa absurdament en diners, fet que el tranquil·litza immediatament. Tot va bé. A la gàbia pública dels nounats intenta reconèixer el seu fill, hi ha una filera d'éssers idèntics darrere el vidre, però sembla que ja no hi és. ¿Quin nom li posaran? Si era una nena, Alice; si era un nen, Felipe. Felipe. Un nom bonic. Nítid com un cavaller que es retalla contra l'horitzó. Un nom amb contorns definits. Una dignitat senzilla, autoevident, ha fantasiejat ell: Felipe. Repeteix el nom unes quantes vegades, gairebé en veu alta, per assegurar-se que no es desgasta amb l'ús, que no s'esmicola amb el propi so, buidat per l'eco —Felipe, Felipe, Felipe, Felipe. No: es manté intacte en l'horitzó, ferm sobre el cavall, amb la llança a la mà dreta. Una parella d'avis somriu al seu costat, i assenyala amb el dit algú sense nom, i també li somriuen, compartint amb ell l'alegria: el naixement és una felicitat col·lectiva, en realitat som tots germans, ¡de tan semblants els uns als altres! Els retribueix el somriure, els dóna l'enhorabona, intimidat, i se n'allunya, per por que li preguntin res. Ha de telefonar —el món és gran, necessita saber la bona nova— però no té fitxes. Al taulell de la recepció el reben amb somriures, i compra algunes ? de telèfon. Civilitzat, no ha volgut demanar que el deixessin trucar des d'allà mateix, el telèfon era a l'abast de la mà —precisament perquè ningú no els

ho demani, han posat la placa indicadora: FITXES AQUÍ, i a la vorera, just a la sortida, hi ha tot de telèfons públics, un d'ells amb l'auricular arrancat i un patètic cable solt.

Abans camina un bon tros per respirar fondo, fa un matí fresc i bonic, una tenuíssima boira promet un dia d'un blau sense núvols al cel, i intenta un cop més organitzar-se el dia, la setmana, el mes, l'any i la vida. Ara ja no pot fer-se enrere, la qual cosa és bona, pensa, i somriu pel tòpic: es tanca la porta del passat, s'obre la del futur. La sensació d'inferioritat encara és pesada; la compensa amb un orgull d'home de pagès, tossut, obtús, de vegades covard, que revesteix hàbilment amb humor. Es coneix. Molt sovint semblava que no podia fer-se enrere, i sempre ho ha pogut fer. Amb la llum encara encesa del fanal de la cantonada, únicament una resplendor a la bombeta contra l'esclat del dia, recorda la seva adolescència absurda, esnifant substàncies al·lucinògenes a les places de Curitiba, tan sols per sentir aquell zum-zum repetit a l'ànima i veure les llums fantasmagòriques de la nit que es multipliquen en un ressò psicodèlic. Hi va haver una vegada que el zum-zum el va sentir dos dies seguits, i ell, sense pare, només perquè s'havia acollonit, va decidir deixar-ho estar. Sí, ell va poder parar perquè no era un nen del carrer: als quinze anys anava a una bona escola, tenia una casa, una mare, una família i unes ganes boges de canviar el món. Ara, i somriu amb la fitxa a la mà, ara es troba al costat bo del món, ja alimenta l'autoironia amb què defensar-se del que serà la pròpia decadència. Un home del sistema. La família forma part del sistema. D'aquí a cinquanta anys, s'imagina sense creure's en el fons la fantasia que posa en el cos, no hi haurà més famílies, i el món serà millor. Mentrestant, anem fent la viu-viu amb les armes que tenim, amb un to de veu ja lleugerament irònic.

—¡Sí, no fa gaire que ha nascut! ¡És un nen! ¡Encara no sé quant pesa! ¡Sembla robust! No he dit res a ningú perquè no calia. —Ha estat a punt de dir, mig empenyat: ¡Només faltaria que hagués d'esperar el meu fill amb tota la parentela al voltant! En té prou amb la idea per quedar satisfet, i continua,

amable:— Era de matinada, ¿per què us havia de molestar? Sí. ¡Sí! ¡Veniu! ¡Felipe! Un nom maco, ¿no? ¡Ella es troba perfectament! ¡Gràcies! ¡Ho haurem de celebrar!

Davant mateix hi ha un bar restaurant: «pollastres a l'ast», diu el rètol enorme. Els treballadors arrosseguen contenidors d'escombraries fins a la vorera, un soroll desmesurat, el dia tot just comença. Potser anar de dret cap a la barra i demanar una cervesa abans que res, fins i tot abans que obrin la porta, però renuncia a aquesta estúpida idea. Mentre puja la rampa que el torna a l'habitació, mira el rellotge i hi veu un altre cop el dia del naixement del seu primer fill: el 3, com si això contingés un secret. A dins, la seva dona dorm tranquil·lament, se n'assegura prou bé, i sent, de sobte, la brutalitat de la son —no hauria d'haver avisat ningú. D'aquí a una estona començarà la lata dels parents. Torna a mirar el rellotge i calcula els minuts que li queden, li agradaria que n'hi quedessin molts més, tanca el ulls, quasi el pes d'un ésser que l'enfonsa cap avall amb la mà. S'estira de qualsevol manera en el sofà vermell, massa curt per a les seves cames. Tot plegat li recorda, de cop i volta, un instant perdut de la infantesa, encara veu l'aranya al sostre, li faltava una de les bombetes, acluca els ulls i s'adorm.